

VLADA CRNE GORE

MINISTARSTVO UNUTRAŠNJIH POSLOVA

DIREKTORAT ZA UPRAVNE POSLOVE, DRŽAVLJANSTVO I STRANCE

**IZVJEŠTAJ O RADU KOORDINACIONOG TIJELA ZA VRŠENJE NADZORA NAD
SPROVOĐENJEM ODLUKE O ODOBRAVANJU PRIVREMENE ZAŠTITE LICIMA IZ
UKRAJINE**

Novembar 2024. godine

I Uvod

Vlada Crne Gore je, počev od februara 2022. godine, u cilju rješavanja statusa lica iz Ukrajine koja su zatražila privremenu zaštitu u Crnoj Gori shodno članu 92 stav 4 Zakona o međunarodnoj i privremenoj zaštiti stranaca („Sl.list Crne Gore“, br. 20/17 i 3/19), donijela Odluku o odobravanju privremene zaštite licima iz Ukrajine („Sl.list Crne Gore“, br. 26/22), od 11.marta 2022. godine.

Navedenom odlukom odobrena je privremena zaštita u trajanju od jedne godine državljanima Ukrajine, licima bez državljanstva kojima je posljednje boravište bilo u Ukrajini i licima kojima je Ukrajina odobrila međunarodnu zaštitu, a koja se ne mogu vratiti u Ukrajinu koju su bili prisiljeni da napuste zbog oružanih sukoba, odnosno u zemlju porijekla.

Kada je rok po navedenoj Odluci istekao 10. marta 2023. godine, kako se lica kojima je odobrena privremena zaštita u Crnoj Gori, nisu mogla vratiti u Ukrajinu, kao i lica koja su zakonito boravila u Crnoj Gori po osnovu odobrenog privremenog boravka u skladu sa Zakonom o strancima („Službeni list CG“, br. 12/18, 3/19 i 86/22), koja nisu imala mogućnost daljeg produženja ovog boravka, a nisu se mogla vratiti u Ukrajinu, to je saglasno članu 93 stav 3 Zakona o međunarodnoj i privremenoj zaštiti stranaca predloženo da se privremena zaštita produži za još godinu, po kojem osnovu je donešena Odluka o izmjeni i dopunama Odluke o odobravanju privremene zaštite licima iz Ukrajine („Sl.list Crne Gore“, br. 19/23). Tako da je privremena zaštita licima iz Ukrajine tada produžena do 11. marta 2024. godine, nakon čega je u kontekstu činjenice da je Savjet Evropske unije 19. oktobra 2023. godine, zvanično donio Odluku o produženju privremene zaštite (EU)2023/2409, uvedene ranijom Odlukom (EU) 2022/382, do 4. marta 2025. godine i imajući u vidu da su se Ministarstvu unutrašnjih poslova Crne Gore, na svakodnevnom nivou, podnosili zahtjevi za odobrenje privremene zaštite od strane lica iz Ukrajine koja i dalje pristižu u Crnu Goru, Vlada Crne Gore donijela je Odluku o izmjeni i dopuni Odluke o odobravanju privremene zaštite licima iz Ukrajine („Sl.list Crne Gore“, br. 20/24), u smislu da se licima iz Ukrajine kojima je odobrena privremena zaštita u periodu od 11. marta 2023. godine do 11. marta 2024. godine produžava privremena zaštita do 11. marta 2025. godine, ako nije isteklo vrijeme od dvije godine od dana odobravanja privremene zaštite.

Kako je jedan broj raseljenih lica iz Ukrajine tokom privremene zaštite u Crnoj Gori iscrpio zakonske mogućnosti produženja privremene zaštite u trajanju od dvije godine, Ministarstvo unutrašnjih poslova je ranije iniciralo hitno donošenje Zakona o izmjenama Zakona o međunarodnoj i privremenoj zaštiti stranaca. Izmjene su izvršene u skladu sa odlukama Savjeta Evropske unije, a sve u cilju postizanja EU standarda u oblasti međunarodne zaštite. Predloženim izmjenama Zakona spriječena je preopterećenost sistema međunarodne zaštite u Crnoj Gori koja bi nastala usljed znatnog povećanja broja zahtjeva za međunarodnu zaštitu od strane lica iz Ukrajine, ukoliko ne bi postojala zakonska mogućnost produženja privremene zaštite.

Zakon o izmjenama Zakona o međunarodnoj i privremenoj zaštiti stranaca je donešen i isti je stupio na snagu danom objavljivanja u Službenom listu Crne Gore, tačnije 05. avgusta 2024. godine.

U skladu sa izmjenama Zakona o međunarodnoj i privremenoj zaštiti stranaca donešena je i Odluka o izmjeni Odluke o odobravanju privremene zaštite licima iz Ukrajine („Sl.list Crne Gore“, br. 98/24), koja je stupila na snagu 12. oktobra 2024. godine.

Članom 4 stav 1 Odluke o odobravanju privremene zaštite licima iz Ukrajine propisano je da radi nadzora nad sprovođenjem ove odluke Vlada Crne Gore obrazuje Koordinaciono tijelo, koje čine predstavnici organa državne uprave nadležnih za unutrašnje poslove, vanjske poslove, poslove finansija, rada, socijalnog staranja i zdravlja. Stavom 2 istog člana propisano je da Koordinaciono tijelo može ostvariti saradnju sa međunarodnim organizacijama i Crvenim Krstom Crne Gore, dok je stavom 3 istog člana propisano da Koordinaciono tijelo informiše o svom radu Vladu Crne Gore najmanje jednom u tri mjeseca.

Shodno navedenom Vlada Crne Gore je, na sjednici od, 31. marta 2022. godine, donijela Odluku o obrazovanju Koordinacionog tijela za vršenje nadzora nad sprovođenjem Odluke o odobravanju privremene zaštite licima iz Ukrajine („Sl.list Crne Gore“ br. 36/22, 103/22, 30/23 i 50/24).

Zadaci Koordinacionog tijela su definisani članom 4 Odluke o obrazovanju Koordinacionog tijela za vršenje nadzora nad sprovođenjem Odluke o odobravanju privremene zaštite licima iz Ukrajine i obavezuje isto da:

- prati i koordinira aktivnosti i mjere koje preduzimaju nadležni organi i institucije u cilju sprovođenja Odluke o odobravanju privremene zaštite licima iz Ukrajine, odnosno radi ostvarivanja prava lica iz Ukrajine na smještaj, zdravstvenu zaštitu, osnovno i srednje obrazovanje, informacije o pravima i obavezama, rad, spajanje porodice, isprave i pravo na podnošenje zahtjeva za međunarodnu zaštitu;
- sarađuje sa međunarodnim organizacijama koje se bave pravima izbjeglica i migranata i Crvenim krstom Crne Gore;
- preduzima aktivnosti radi revidiranja Plana djelovanja u slučaju mogućeg priliva izbjeglica i migranata i
- preduzima i druge aktivnosti od značaja za sprovođenje Odluke.

Shodno definisanoj zakonskoj obavezi da informiše Vladu Crne Gore o svom radu Koordinaciono tijelo je, od svog formiranja, a tokom 2022. i 2023. godine, sačinilo izvještaj o radu za 2022. godinu koji je usvojen Zaključcima Vlade Crne Gore broj 07-8197/2 od 12. januara 2023. godine, nakon čega je usledio izvještaj o radu iz marta 2023. godine koji je usvojen Zaključcima Vlade Crne Gore broj 07-040/23-1561/2 od 13. aprila 2023. godine, izvještaj o radu iz jula 2023. godine koji je usvojen Zaključcima Vlade Crne Gore broj 07-077/23-3481/2 od 3. avgusta 2023. godine i izvještaj o radu iz decembra 2023. godine, koji je usvojen Zaključcima Vlade Crne Gore broj 08-132/23-3127/2 od 11. januara 2024. godine. Obaveza izvještavanja Vlade Crne Gore nastavljena je i u tekućoj godini i potvrđena Zaključcima Vlade Crne Gore broj 08-070/24-2564/2 od 17. maja 2024. godine, sa sjednice od 17. maja 2024. godine, na kojoj je Vlada donijela Odluku o izmjenama Odluke o obrazovanju Koordinacionog tijela za vršenje nadzora nad sprovođenjem Odluke o odobravanju privremene zaštite licima iz Ukrajine i kojim se Koordinaciono tijelo zadužuje da, u maju 2024. godine dostavi Vladi Crne Gore Izvještaj o radu. Traženi izvještaj je usvojen zaključcima Vlade Crne Gore broj 08-070/24-2913/2 od 13. juna 2024. godine, kojima je ujedno Koordinaciono tijelo zaduženo da i dalje nadzire sprovođenje Odluke o odobravanju privremene zaštite licima iz Ukrajine i dostavi naredni izvještaj o radu do kraja avgusta 2024. godine. Avgustovski izvještaj je dostavljen Vladi Crne Gore i isti usvojen na sjednici održanoj 5. septembra 2024. godine, zaključcima broj 10-077/24-4781/2 od 12. septembra 2024. godine, kojima se Koordinaciono tijelo zadužuje da naredni izvještaj dostavi u novembru 2024. godine, što je potvrđeno i Zaključcima Vlade Crne Gore broj 10-040/24-5119/2 od 26. septembra 2024. godine, kojima je donešena Odluka o izmjeni Odluke o odobravanju privremene zaštite licima iz Ukrajine.

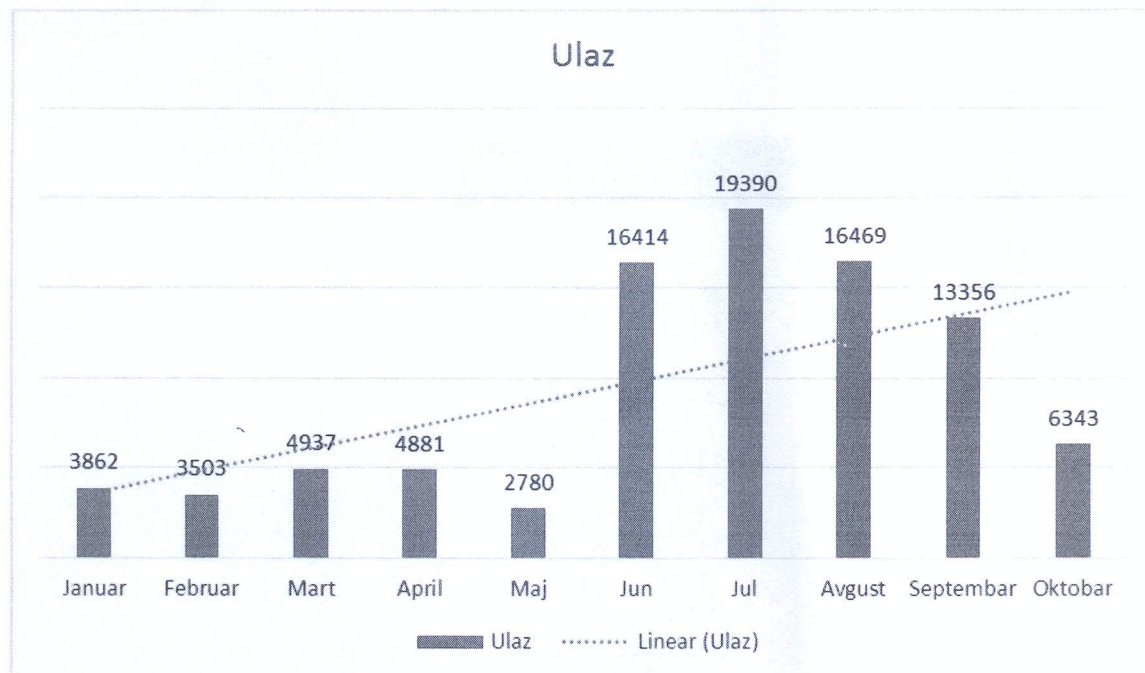
Imajući u vidu obavezu dostavljanja izvještaja o radu Koordinacionog tijela, u novembru 2024. godine, sačinjen je predmetni izvještaj.

II Preduzete aktivnosti Koordinacionog tijela za period avgust – oktobar 2024. godine

Odsjek za integraciju stranaca sa odobrenom međunarodnom zaštitom je, odmah nakon izrade Predlog zakona o izmjenama Zakona o međunarodnoj i privremenoj zaštiti stranaca koji je usvojen na sjednici Vlade Crne Gore, donošenjem Zakona o izmjenama Zakona o međunarodnoj i privremenoj zaštiti stranaca („Sl.list Crne Gore“, br. 77/24), izradio Predlog Odluke o izmjeni Odluke o odobravanju privremene zaštite licima iz Ukrajine koji je razmatran i usvojen na sjednici Vlade Crne Gore od 26. septembra 2024. godine, na kojoj je i donešena Odluka o izmjeni Odluke o odobravanju privremene zaštite licima iz Ukrajine, koja je trenutno na snazi.

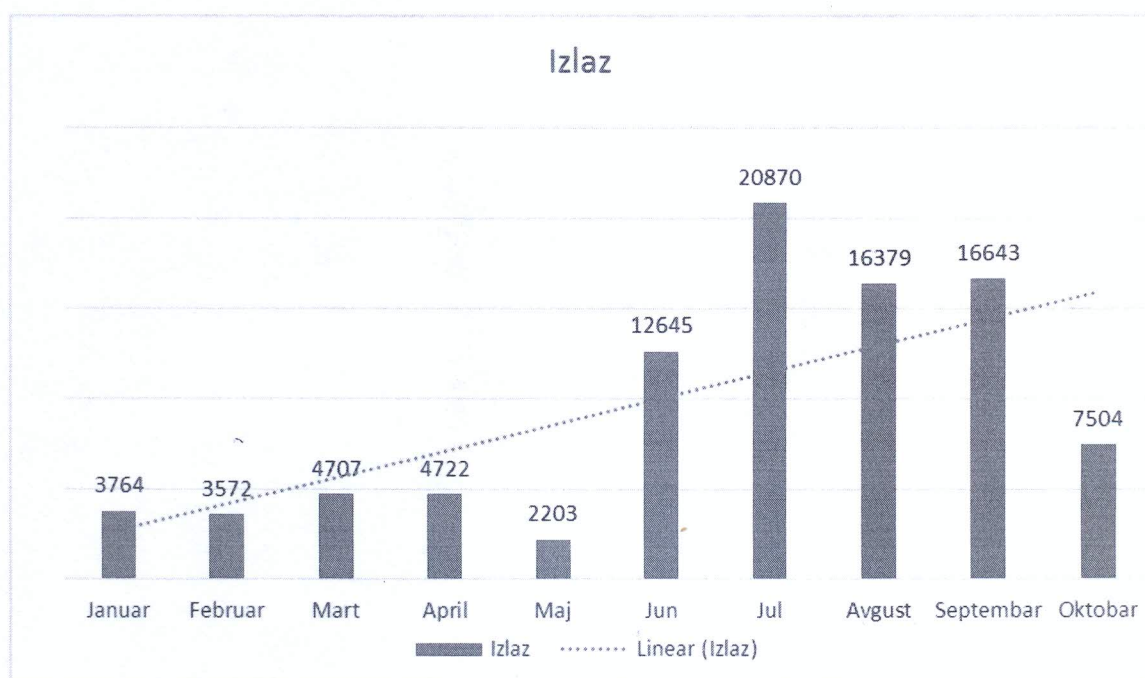
Shodno nadležnosti Sektora granične policije – Uprave policije, koja ima svog predstavnika u Koordinacionom tijelu, dostavljen je statističko-analitički izvještaj o ulascima i izlascima lica iz Ukrajine u Crnu Goru, odnosno iz Crne Gore.

U periodu od 01.01. do 01.11.2024.godine, na ulasku u Crnu Goru ukupno je evidentirano 91.935 državljana Ukrajine - (Slika broj 1).

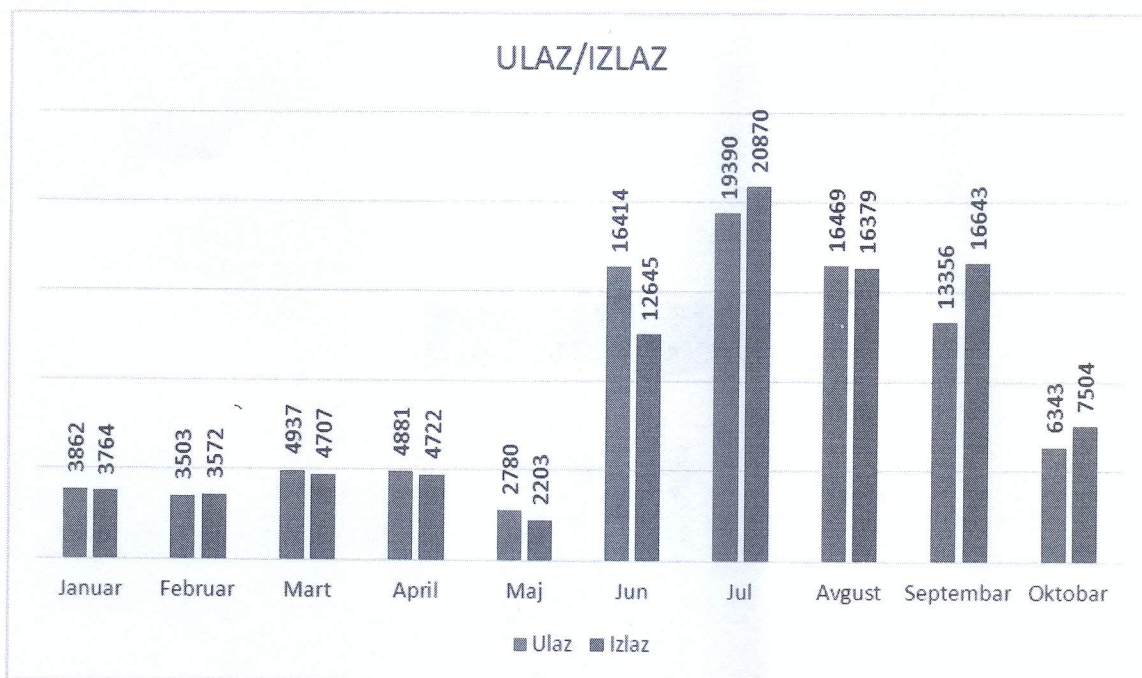
Slika broj 1.- Statistički podaci-broj ulazaka u Crnu Goru državljana Ukrajine u periodu od 01. januara do 01. novembra 2024. godine

U periodu od 01.01. do 01.11.2024.godine, na izlasku iz Crne Gore ukupno je evidentirano 93.009 državljana Ukrajine - (Slika broj 2).

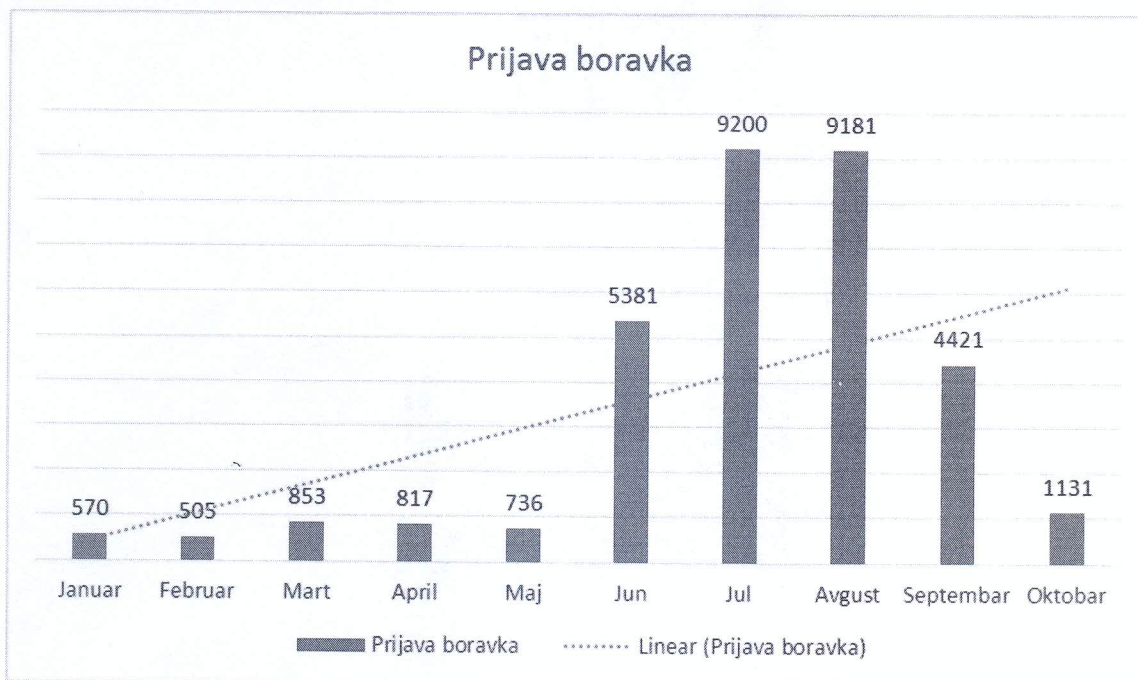
Slika broj 2- Statistički podaci-broj izlazaka iz Crne Gore državljana Ukrajine u periodu od 01. januara do 01. avgusta 2024. godine

Komparacijom ulazaka i izlazaka, u posmatranom periodu, konstatovano je da broj ulazaka i izlazaka lica iz Ukrajine najveći trend rasta pokazao, u ljetnjim mjesecima – (Slika broj 3).

Slika broj 3.- Komparacija ulazaka i izlazaka državljana Ukrajine u periodu od 01. januara do 01. novembra 2024. godine

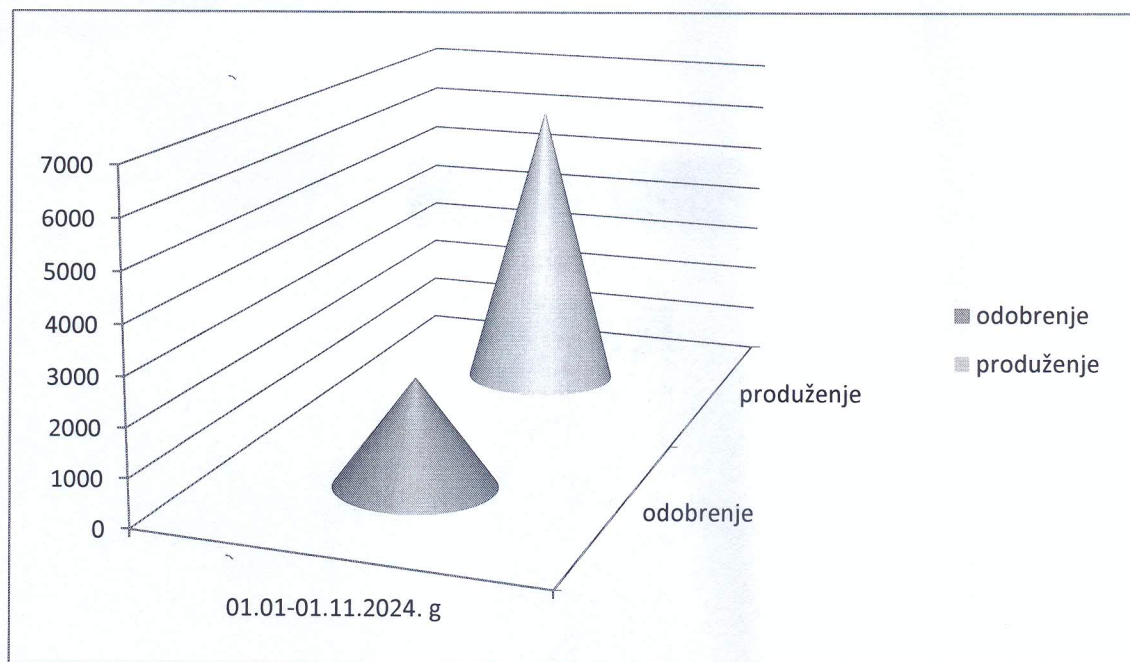
U periodu od 01.01. do 01.11.2024.godine, boravak u Crnoj Gori ukupno je prijavilo 32.795 državljana Ukrajine. (Slika broj 4).

Slika broj 4.- Statistički podaci – broj državljana Ukrajine koji je prijavio boravak u periodu od 01. januara do 01. novembra 2024. godine

Polazeći od statističkih podataka za isti period na koji se odnose podaci Sektora granične policije ažuriranih u elektronskoj bazi podataka za privremenu zaštitu lica iz Ukrajine koju je kreirala Služba za informacione tehnologije Ministarstva unutrašnjih poslova i nad kojom vrši nadzor predstavnik pomenute službe – član Koordinacionog tijela koji je ujedno tehnička podrška službenicima organizacionih jedinica Direktorata za upravne poslove, državljanstvo i

strance zaduženih za zaprimanje i postupanje po zahtjevima za odobrenje privremene zaštite, broj zahtjeva za odobrenje privremene zaštite lica iz Ukrajine iznosio je 2.270. Istovremeno je registrovano od strane Odsjeka za integraciju stranaca sa odobrenom međunarodnom zaštitom da je broj zahtjeva za produženje privremene zaštite, u posmatranom periodu, iznosio 6.287. (Slika broj 5.)

Slika broj 5. Komparativni prikaz podnešenih zahtjeva za odobrenje i produženje privremene zaštite za period od 01.01.- 01.11. 2024. godine

Broj zahtjeva za produženje privremene zaštite je posebno porastao nakon donošenja Odluke o izmjeni Odluke o odobravanju privremene zaštite licima iz Ukrajine („Sl.list Crne Gore“, br. 98/24), kada je kompletirano zakonsko rješenje za produženje privremene zaštite, bez obzira na vrijeme koje je proteklo od dana odobravanja privremene zaštite.

Informacije o svim pravima i obavezama, lica iz Ukrajine, u prvom mahu, dobijaju u područnim jedinicama i filjalama za upravne poslove, državljanstvo i strance gdje podnose zahtjeve za odobrenje privremene zaštite i u Odsjeku za integraciju stranaca sa odobrenom međunarodnom zaštitom, shodno članu 101 Zakona o međunarodnoj i privremenoj zaštiti stranaca, kroz direktan prijem stranaka ili indirektno pružanjem informacija na poziv stranaka ili njihovih pravnih zastupnika, najčešće predstavnika Nevladine fondacije „Građanska alijansa“, koja pruža besplatnu pravnu pomoć ovim licima. Pomenute informacije strankama se pružaju na jeziku koje stranke razumiju, u skladu sa članom 9 važećeg Zakona o upravnom postupku. Polazeći od navedenih zakonskih odredbi, Odsjek za integraciju stranaca sa odobrenom međunarodnom zaštitom je u vezi sa podnešenim zahtjevima za odobrenje, odnosno produženje privremene zaštite, izvršio prijem 246 lica iz Ukrajine u službenim prostorijama Odsjeka, tokom avgusta, septembra i oktobra 2024. godine i dao informacije o pravima i obavezama lica koje podnese zahtjev za odobrenje/produženje privremene zaštite, kao i licima koja već imaju status stranca pod privremenom zaštitom. Povećan broj prijema je nastupio u susret izmjenama Odluke o odobravanju privremene zaštite licima iz Ukrajine, jer je veliki broj stranaka izrazio interesovanje za produženje privremene zaštite, nakon isteka roka od dvije godine od dana odobrenja privremene zaštite.

Pored informacija koja ova lica dobijaju na licu mjesta od službenika Odsjeka za integraciju stranaca i službenika područnih jedinica i filijala za upravne poslove, državljanstvo i strance, korisne informacije ova lica dobijaju od Kabineta ministra unutrašnjih poslova kroz saopštenja za javnost koja se objavljuju svakonedeljno na zvaničnom sajtu Ministarstva

unutrašnjih poslova i od Sektora granične policije – Uprave policije, od Ambasade Ukrajine u Crnoj Gori koja ima i svoje krizne štabove u Crnoj Gori, zatim od predstavništva UNHCR i IOM u Crnoj Gori, Crvenog krsta Crne Gore i Nevladine fondacije „Građanska alijansa“.

Posebno je u ovom segmentu značajna uloga UNHCR. Naime, u martu 2024. godine, nakon usvajanja Odluke o odobravanju privremene zaštite licima iz Ukrajine, UNHCR je, u saradnji sa Ministarstvom unutrašnjih poslova, pripremio obavještenje za ukrajinske građane, koje sadrži informacije o radnom vremenu filijala MUP-a po opštinama, o dokumentima potrebnim za produženje i detaljima o neophodnosti prisustva podnosilaca zahtjeva, uputstva o mjestu podnošenja zahtjeva za produženje itd. Obavještenje je podijeljeno sa Ambasadom Ukrajine u Crnoj Gori, ukrajinskim centrom, pravnim partnerom UNHCR-a “Građanskim alijansom” (GA) i Crvenim krstom Crne Gore (CK CG), koji su ga dalje distribuirali putem postojećih kanala komunikacije sa licima iz Ukrajine (Telegram grupa, info linija, stranica ambasade Ukrajine i društvene mreže, UNHCR stranica za pomoć i društvene mreže itd.). Više od 4.000 osoba iz Ukrajine je podržano u ponovnoj registraciji njihove privremene zaštite. Ponovo, u oktobru 2024. godine, svi oni koji su podnijeli zahtjev za produženje privremene zaštite za treću godinu, podržani su da se obrate filijalama MUP-a u mjestima svog boravka. Pravni partner UNHCR-a, NF “Građanska alijansa”, podržao je oko 1.400 osoba, u saradnji sa MUP-om i Crvenim krstom Crne Gore, Ukrajinskim centrom i Ambasadom Ukrajine u Crnoj Gori.

Pravo na primjeren smještaj, neophodnu pomoć i osnovna sredstva za život, trenutno ostvaruje 107 lica iz Ukrajine pod privremenom zaštitom, shodno Ugovoru o javnoj nabavci 01 broj 426/24-56772/1 od 27.09.2024. godine, koji je pripremio Direktorat za finansijsko materijalne i kadrovske poslove koji ima svoju predstavnicu u Koordinacionom tijelu, nakon što je Vlada Crne Gore, donijela Zaključak broj 10-400/24-4394/2 od 28.08. 2024. godine, kojim se odobrava preusmjeravanje sredstava u iznosu od 2.600 000 eura s potrošačke jedinice Ministarstvo finansija koje takođe ima svog predstavnika u Koordinacionom tijelu na potrošačku jedinicu Ministarstvo unutrašnjih poslova, na koji je način raniji iznos od 2.000.000 eura povećan za 600.000 eura.

Ministarstvo unutrašnjih poslova, pored smještaja koje obezbjeđuje kroz predmetni ugovor, takođe raspolaže smještajnim kapacitetima u sklopu Direkcije za prihvrat stranaca koji traže međunarodnu zaštitu, a čiji bi jedan dio, shodno rastućim potrebama za obezbjeđivanjem smještaja za lica pod privremenom zaštitom, takođe mogao poslužiti za smještaj ovih lica, kako je konstatovala predstavnica pomenute Direkcije u Koordinacionom tijelu.

U pogledu ostvarivanja prava na zdravstvenu zaštitu, u posljednjem tromjesečju, (avgust - oktobar 2024. godine), broj lica iz Ukrajine pod privremenom zaštitom kojima je pružena zdravstvena usluga, na primarnom nivou (avgust 2024. godine) i po opštinama iznosio je: Bar -78, Budva -69, Herceg Novi -27, Tivat -8, Ulcinj- 3, Podgorica -2 i Kotor-6. U istom periodu, u jedinicama Zavoda za hitnu medicinsku pomoć Crne Gore pružena je zdravstvena zaštita za 23 lica. Na sekundarnom nivou zdravstvene zaštite u istom periodu broj lica kojima je pružena zdravstvena zaštita je: u Opštoj bolnici Bar -65, u Opštoj bolnici Cetinje -10, i u Specijalnoj bolnici za ortopediju, neurohirurgiju i neurologiju “Vaso Čuković” Risan -6. Na tercijarnom nivou, broj lica kojima je pružena zdravstvena zaštita je: u Kliničkom centru Crne Gore – 12, u Kliničko – bolničkom centru Kotor – 14.

U Institutu za javno zdravlje obavljena je jedna mikrobiološka analiza, dok je u Zavodu za transfuziju krvi obavljene su analize krvi za dva lica.

U apotekama “Montefarm”, realizovano je 28 recepata, na osnovu kojih se izdati lijekovi i medicinska sredstva u vrijednosti od 1.555,92 eura.

Broj lica iz Ukrajine pod privremenom zaštitom kojima je pružena zdravstvena usluga, na primarnom nivou (septembar 2024. godine) i po opštinama iznosio je: Bar -133, Budva -44, Herceg Novi -21, Tivat -8, Ulcinj- 3, Kotor-2 i Andrijevica -1. U istom periodu, u jedinicama Zavoda za hitnu medicinsku pomoć Crne Gore pružena je zdravstvena zaštita za 17 lica. Na sekundarnom nivou zdravstvene zaštite u istom periodu broj lica kojima je pružena zdravstvena zaštita je: u Opštoj bolnici Bar -53, u Opštoj bolnici Cetinje -14, i u Specijalnoj bolnici za ortopediju, neurohirurgiju i neurologiju “Vaso Čuković” Risan -3. Na tercijarnom

nivou, broj lica kojima je pružena zdravstvena zaštita je: u Kliničkom centru Crne Gore – 3, u Kliničko – bolničkom centru Kotor – 3.

U Institutu za javno zdravlje obavljena je jedna mikrobiološka analiza, dok je u Zavodu za transfuziju krvi obavljene je utvrđivanje krvne grupe za dva lica.

U apotekama "Montefarm", realizovano je 45 recepata, na osnovu kojih se izdati lijekovi i medicinska sredstva u vrijednosti od 3.285,95 eura.

Broj lica iz Ukrajine pod privremenom zaštitom kojima je pružena zdravstvena usluga, na primarnom nivou (oktobar 2024. godine) i po opštinama iznosio je: Bar -73, Budva -60, Herceg Novi -15, Tivat -12, Kotor-5, Podgorica-2 i Andrijevica -2. U istom periodu, u jedinicama Zavoda za hitnu medicinsku pomoć Crne Gore pružena je zdravstvena zaštita za 20 lica. Na sekundarnom nivou zdravstvene zaštite u istom periodu broj lica kojima je pružena zdravstvena zaštita je: u Opštoj bolnici Bar -50, u Opštoj bolnici Cetinje -14, i u Specijalnoj bolnici za ortopediju, neurohirurgiju i neurologiju "Vaso Čuković" Risan -5, u Specijalnoj bolnici za plućne bolesti "Dr Jovan Bulajić" Brezovik -1 i u Specijalnoj bolnici za psihijatriju "Dobrota" Kotor-1. Na tercijarnom nivou, broj lica kojima je pružena zdravstvena zaštita je: u Kliničkom centru Crne Gore – 5, ukupna vrijednost 2.522,29 eura i u Kliničko – bolničkom centru Kotor – 3.

U Institutu za javno zdravlje obavljena je jedna mikrobiološka analiza, dok je u Zavodu za transfuziju krvi obavljene su analize krvi za četiri lica.

U apotekama "Montefarm", realizovano je 58 recepata, na osnovu kojih se izdati lijekovi i medicinska sredstva u vrijednosti od 2.143,00 eura.

Fond za zdravstveno osiguranje Crne Gore je, bez obzira na formalne probleme integrisanja lica iz Ukrajine pod privremenom zaštitom u Crnoj Gori, u integralni informacioni sistem zdravstva, u kontekstu činjenice da je institut privremene zaštite prvi put u praksi aktiviran 2022. godine u Crnoj Gori, prilikom lica iz Ukrajine koja su usljed rata pristigla u Crnu Goru, u saradnji sa Ministarstvom zdravlja, omogućio neodložno ostvarivanje prava na zdravstvenu zaštitu, posebno imajući u vidu činjenicu da je u prvom talasu priliva lica iz Ukrajine najčešće registrovana ranjiva kategorija.

Direkcija za azil Ministarstva unutrašnjih poslova koja ima svoju predstavnicu u Koordinacionom tijelu je istakla da bez obzira na to kako završava režim privremene zaštite koji se primjenjuje za lica iz Ukrajine, sve osobe koje su prethodno uživale status privremene zaštite mogu podnijeti zahtjev za azil u Evropskoj Uniji. Štaviše, zahtjevi za azil korisnika privremene zaštite koji nisu razmatrani, do kraja režima privremene zaštite, moraju biti obrađeni i o njima će odlučivati države članice nakon što se režim privremene zaštite završi. Identična situacija je i u crnogorskom sistemu međunarodne zaštite, definisano članom 105 Zakona o međunarodnoj i privremenoj zaštiti stranaca.

Procjena o tome da li ukrajinski državljanin ispunjava uslove za međunarodnu zaštitu zavisi od situacije u Ukrajini i ličnim okolnostima svakog pojedinačnog podnosioca zahtjeva.

Razlikuju se dva scenarija:

1. istek režima privremene zaštite ili
2. prestanak režima privremene zaštite jer se rat završava, i postoje uslovi za bezbjedan povratak u Ukrajinu.

„Obrada miliona zahtjeva za azil bi izazvala ili pogoršala zaostatak u nacionalnim sistemima azila i čak bi mogla dovesti do kolapsa sistema azila u zemljama koje su primile mnogo Ukrajinaca.“ (Swedish Institute for European Policy Studies - When Temporary Protection Ends: longer-term solutions for refugees from Ukraine)

U prvom scenariju, budući da bi Ukrajincima u Evropi i dalje bila potrebna zaštita, sasvim je moguće da se očekuje da će većina od skoro šest miliona Ukrajinaca podnijeti zahtjev za azil u državi članici u kojoj borave. Obrada miliona zahtjeva za azil izazvala bi ili pogoršala zaostatke u nacionalnim sistemima azila i čak bi mogla dovesti do kolapsa sistema azila u zemljama koje su primile mnogo Ukrajinaca u okviru privremene zaštite. Stoga, ako se

agresivni rat Rusije ne završi do 4. marta 2026. ili se završi, ali ostavi Ukrajinu u stanju u kojem siguran i trajan povratak nije moguć, individualna obrada zahtjeva za azil korisnika privremene zaštite stvorila bi ogromne administrativne pritiske na neke države članice i poništila pogodnosti stečene aktiviranjem Direktive o privremenoj zaštiti.

U drugom scenariju – što znači da se invazija na Ukrajinu završava prije marta 2026. i da je privremeni režim zaštite ukinut odlukom Vijeća jer je Ukrajina u stanju u kojem su mogući sigurni i trajni povratak – većina korisnika privremene zaštite ne bi imala razloga za podnošenje zahtjeva za međunarodnu zaštitu u EU. Dakle, broj zahtjeva za azil koji treba da se ispituju i odluči po istom, bi vjerovatno bio prilično mali, a po tim zahtjevima bi se moglo odlučivati bez većih poteškoća.

Direkcija za azil smatra da Odluka o produženju privremene zaštite licima Ukrajine je u potpunosti u skladu sa potrebom da se državama članicama omogući da nesmetano obrađuju potencijalne zahtjeve za međunarodnu zaštitu bez preopterećenja njihovih sistema azila, te da nastave obezbjeđivati potrebne mjere u slučaju masovnog priliva raseljenih osoba iz Ukrajine kojima bi se izbjeglo preopterećivanje sistema azila država članica.

U Crnoj Gori, koja u ovoj oblasti prati trendove i politike Evrope unije, takođe se pokazala djelotvornost mehanizma privremene zaštite pružanjem kolektivne zaštite licima iz Ukrajine i, samim tim, smanjivanjem pritiska na nacionalni sistem azila, a u kontekstu prava na podnošenje zahtjeva za međunarodnu zaštitu.

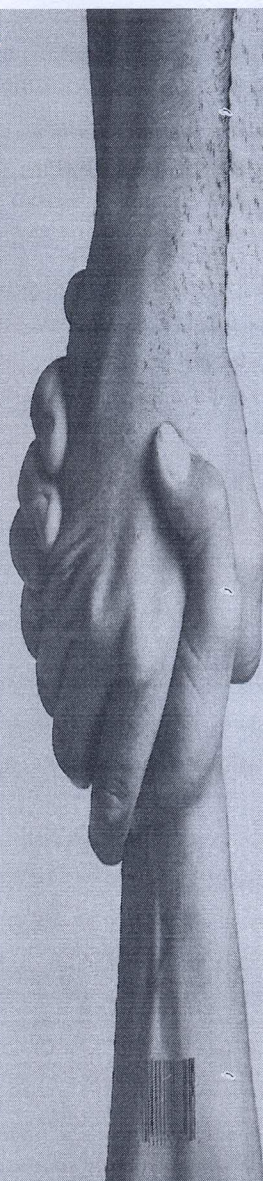
Odjeljenje za borbu protiv trgovine ljudima – Ministarstva unutrašnjih poslova je preko svoje predstavnice u Koordinacionom tijelu izvijestilo da kada je u pitanju statistika Tima za formalnu identifikaciju žrtava trgovine ljudima, do 18. oktobra ove godine nije bilo identifikovanih ukrajinskih državljana/ki.

Kako su u konstantnom fokusu Odjeljenja za borbu protiv trgovine ljudima poštovanje ljudskih prava i zaštita eventualnih žrtava KD trgovina ljudima, to je na toj liniji, a na inicijativu Vrhovnog suda Crne Gore i Ministarstva unutrašnjih poslova, uz podršku međunarodnih partnera, izrađen informativni materijal u cilju povećanja stepena informisanosti o besplatnoj pravnoj pomoći. Ovaj materijal, koji izrađen, između ostalih i na ukrajinskom jeziku, pruža informacije šta dodijeljena besplatna pravna pomoć obuhvata, ali i kontakt telefone svih službi za besplatnu pravnu pomoć pri osnovnim sudovima u Crnoj Gori, kojima se lica mogu obratiti u cilju informisanja i u konačnom, ostvarenja ovog prava - (Slika broj 6).

U susret obilježavanju 18. oktobra – Evropskog dana borbe protiv trgovine ljudima, Ministarstvo unutrašnjih poslova distribuiralo je pomenuti informativni materijal nadležnim institucijama koji će, vjerujemo, biti koristan dodatni alat u pružanju informacija žrtvama trgovine ljudima kada je besplatna pravna pomoć u pitanju.

Pomenutim aktivnostima prethodile su tri dvodnevna skupa koje je Ministarstvo unutrašnjih poslova u saradnji sa Vrhovnim sudom i uz podršku Međunarodne organizacije za migracije IOM, Kancelarije GIZ-a i Programske kancelarije Savjeta Evrope, organizovalo na temu „Jačanje kapaciteta lokalnih zajednica u identifikaciji i pravnoj podršci žrtvama trgovine ljudima“, koji su održani u periodu od 23. septembra do 1. oktobra 2024. godine, u Bijelom Polju, Podgorici i Tivtu.

Na ovim skupovima, koji su okupili 60 učesnika – predstavnika lokalnih samouprava, sudstva, tužilaštva, policije, inspekcije rada i centara za socijalni rad, kroz interaktivan rad i uz ekspertsku podršku identifikovane su mogućnosti jačanja odgovora na problem trgovine ljudima u lokalnim sredinama, a istovremeno je promovisan i institut besplatne pravne pomoći koja je dostupna žrtvama rodno zasnovanog nasilja, uključujući i žrtve trgovine ljudima. Zaključeno je da je neophodno nastaviti sa jačanjem saradnje državnog i lokalnog nivoa, ali i sa jačanjem kapaciteta svih aktera čija je obaveza da žrtvu informišu o njenim pravima.

UKOLIKO SI ŽRTVA TRGOVINE LJUDIMA IMAŠ PRAVO NA BESPLATNU PRAVNU POMOĆ BEZ OBZIRA NA MATERIJALNI STATUS

**Kontakt podaci Službi za besplatnu pravnu pomoć
policijarnim sudovima u Crnoj Gori:**

- Osnovni sud Bar
bpps@osn.sudstvo.me / 030 313 980
- Osnovni sud Niktor
bpps@osn.sudstvo.me / 032 325 058
- Osnovni sud Ulcinj
bpps@osn.sudstvo.me / 030 412 026
- Osnovni sud Herceg Novi
bpps@osn.sudstvo.me / 031 324 771
- Osnovni sud Podgorica
bpps@osn.sudstvo.me / 020 481 265
- Osnovni sud Danilovgrad
bpps@osn.sudstvo.me / 020 811 365
- Osnovni sud Nikšić
bpps@osn.sudstvo.me / 040 244 852; 244 862
- Osnovni sud Cetinje
bpps@osn.sudstvo.me / 041 231 933
- Osnovni sud Plav
admir@osn.sudstvo.me / 051 251 061
- Osnovni sud Rožaje
bpps@osn.sudstvo.me / 051 271 595
- Osnovni sud Bijelo Polje
bpps@osn.sudstvo.me / 050 432 935
- Osnovni sud Berane
bpps@osn.sudstvo.me / 051 233 344
- Osnovni sud Žabljak
bpps@osn.sudstvo.me / 052 361 463
- Osnovni sud Pijevlja
bpps@osn.sudstvo.me / 052 322 704; 321 057
- Osnovni sud Mošćin
bpps@osn.sudstvo.me / 020 865 820

Obrati se Službi za besplatnu pravnu pomoć, koja postoji u okviru svakog osnovnog suda.

Dodijeljena besplatna pravna pomoć obuhvata pravno savjetovanje, sastavljanje pismena i zastupanje pred nadležnim organima, što omogućava kvalifikovanu pomoć – advokat.

Advokat će te prati kroz sve faze postupka, pružiti pomoć u zaštiti tvojih prava, kao i putovima podnošenja imovinsko-pravnog zahtjeva.

ISKORISTI SVOJE PRAVO!

KAKO DA PREPOZNAŠ DA SI TI ILI NEKO KOGA POZNAJEŠ ŽRTVA TRGOVINE LJUDIMA

- Izloženja si nasilju koje uključuje seksualnu eksploataciju, prisiljavanje na brak, prostituciju, prosjačenje ili vršenje krivičnih djela.
- Radiš pod prisilom, u teškim uslovima.
- Oduzeli su ti pasos ili druga lična dokumenta, ograničili kretanje ili komunikaciju.

Trgovina ljudima je teško krivično djelo koje ugrožava osnovna ljudska prava i ljudsko dostojanstvo i ona za cilj ostvarivanje zarade ili neke druge koristi putem eksploatacije.

**PRILUČI ŠANSLU NA TRGOVINU
LJUDIMA POZIVOM NA DEŽURNI BROJ
TELEFONA UPRAVE POLICIJE**

122

BROJ JE AKTIVAN 24/7

Slika broj 6. Informativni flajer u cilju povećanja stepena informisanosti o besplatnoj pravnoj pomoći

Ministarstvo prosvjete nauke i inovacija je dostavilo podatke o broju djece iz Ukrajine pod privremenom zaštitom u Crnoj Gori koja ostvaruju pravo na osnovnoškolsko i srednjoškolsko obrazovanje. - (Slika broj 7)

		2022/2023.	2023/2024.	2024/2025.
BAR				
	Osnovne škole	34	40	98
	Srednje škole	1	6	8
	UKUPNO	35	46	106
BUDVA		2022/2023.	2023/2024.	2024/2025.
	Osnovne škole	12	32	38
	Srednja škola			
	UKUPNO	12	32	38
CETINJE		2022/2023.	2023/2024.	2024/2025.
	Osnovne škole			
	Srednje škole			7
	UKUPNO			7
DANG.		2022/2023.	2023/2024.	2024/2025.
	Osnovne škole	4	3	2
	Srednja škola			
	UKUPNO	4	3	2
H. NOVI		2022/2023.	2023/2024.	2024/2025.
	Osnovne škole	43	50	51
	Srednje škole			7
	UKUPNO	43	50	58
KOTOR		2022/2023.	2023/2024.	2024/2025.
	Osnovne škole	8	7	6
	Srednja škola	4	3	4
	UKUPNO	12	10	10
PODGOR.		2022/2023.	2023/2024.	2024/2025.
	Osnovne škole	13	20	33
	Srednje škole	4	6	5
	UKUPNO	17	26	38
NIKŠIĆ		2022/2023.	2023/2024.	2024/2025.
	Osnovne škole	1	1	
	Srednja škola			
	UKUPNO	1	1	
TIVAT		2022/2023.	2023/2024.	2024/2025.
	Osnovne škole		1	1
	Srednje škole		3	2
	UKUPNO		4	3
ULCINJ		2022/2023.	2023/2024.	2024/2025.
	Osnovne škole	3	3	2
	Srednja škola			
	UKUPNO	3	3	2

Slika broj 7- Statistički podaci o broju djece iz Ukrajine pod privremenom zaštitom ostvaruju pravo na osnovnoškolsko i srednjoškolsko obrazovanje

Crveni krst Crne Gore je, zahvaljujući kontinuiranoj podršci dugogodišnjih partnera sa nacionalnog i međunarodnog nivoa, među kojima su najznačajniji Međunarodna federacija

društava Crvenog krsta i Crvenog polumjeseca, partnerska nacionalna društva, UNHCR, UNICEF i drugi, obezbijedio dio sredstava koja su neophodna za djelimičan odgovor na potrebe izbjeglica iz Ukrajine. S obzirom na rastuće potrebe izbjeglica Crveni krst Crne Gore još uvijek pokušava da obezbijedi dodatna sredstva kako bi realizovao planom predviđene aktivnosti.

Realizovane aktivnosti Crvenog krsta Crne Gore u posljednjem tromjesečju su:

- Individualne i grupne radionice za unaprijeđenje mentalnog zdravlja i pružanje psiho-socijalne i psihološke podrške za odrasle i djecu;
- Logistička podrška prilikom ostvarivanja prava na zdravstvenu zaštitu u vidu (transporta, prevođenje prilikom zdravstvenih pregleda.
- Radionice za zapošljavanje i pisanje CV-a, u saradnji sa ZZZCG-om, organizovane su s ciljem podrške integraciji kroz pripremu korisnika za tržište rada;
- Info sesije o kulturalnim razlikama omogućile su polaznicima bolje razumijevanje i prilagođavanje lokalnoj kulturi;
- Pomoć djeci u izradi domaćih zadataka obezbjedila je dodatnu podršku u obrazovanju i poboljšanju školskog uspjeha;
- Radionice s fokusom na promociji humanih vrijednosti, koje su bile usmerene na podizanje svesti o važnosti solidarnosti, empatije i poštovanja;
- Radionice prve pomoći i radionice o prevenciji karcinoma dojke;
- Nastavljeno je pružanje podrške obrazovnom procesu kroz časove jezika za djecu i odrasle;
- Call centar Crvenog krsta Crne Gore u kontinuitetu pruža neophodne informacije o pravima i obavezama izbjeglicama iz Ukrajine na tri jezika;
- Poboljšana integracija kroz različite aktivnosti – izleti, edukacije, prisustvo kulturnim događajima, kreativne radionice, povezivanje sa lokalnom zajednicom;
- Započete aktivnosti predviđene projektom "EU4Health";
- Realizacija podjele finansijskih sredstava "Keš za edukaciju";
- Prisustvo Evropskom forumu za mentalno zdravlje;
- Obilježavanje Svjetskog dana mentalnog zdravlja Karavanom mentalnog zdravlja i dobrobiti;
- Učešće u radionici naučenih lekcija u oblasti Zaštite, rodne ravnopravnosti i inkluzije.

Postignuti rezultati:

- U toku izvještajnog perioda održano je 36 grupnih radionica i individualnih sesija za mentalno zdravlje, psiho-socijalnu i psihološku podršku za odrasle i djecu u kolektivnom centru i prostorijama Crvenog krsta.
- Održano 67 radionica koje obuhvataju časove crnogorskog jezika i kreativne radionice za djecu i odrasle u kolektivnom centru i prostorijama Crvenog krsta. Broj lica iz Ukrajine pod privremenom zaštitom koje su obuhvaćene ovim aktivnostima iznosi 243;
- 19 volontera i zaposlenih iz 4 OOCK obučeno je kroz obuku "Psihološka prva pomoć osobama pogođenim krizom u Ukrajini";

- Održano 15 psiho-edukativnih radionica podrške;
- Održano 11 individualnih sesija psiho-socijalne podrške;
- 177 pruženih usluga psiho-socijalne podrške od početka "EU4Health projekta";
- Održano je 26 časova crnogorskog jezika, kao i drugih edukativno-kreativnih radionica za djecu i odrasle iz Ukrajine pod privremenom zaštitom u Crnoj Gori u kolektivnom centru i prostorijama Crvenog krsta u toku septembra.

UNHCR je, u toku 2024. godine, nastavio da podržava lica sa privremenom zaštitom iz Ukrajine kroz besplatnu pravnu pomoć i pružanje psihosocijalnih usluga preko partnera.

Naročita pažnja je bila posvećena tome da se u saradnji sa Fondom za zdravstveno osiguranje, zdravstvenim ustanovama i Ministarstvom zdravlja osigura adekvatna medicinska pomoć licima sa privremenom zaštitom iz Ukrajine. Kroz izmjene Zakona o međunarodnoj i privremenoj zaštiti od kojih je jedan dio izmjena zagovaro i UNHCR, stvorio se pravni osnov za donošenje podzakonskog akta koji će, između ostalog, definisati obim zdravstvene zaštite za lica sa privremenom zaštitom iz Ukrajine.

Saradnja UNHCR sa Ministarstvom prosvjete, inovacija i nauke je ima trend razvoja, kako bi se kroz zajednički napor povećao broj djece iz Ukrajine koja pohađaju osnovnu školu. Uz to, UNHCR je zajedno sa partnerima organizovao radionice u opštinama sa najvećim brojem Ukrajinaca kako bi se sa roditeljima razgovaralo o značaju upisivanja djece u osnovnu školu, kako sa stanovišta obrazovanja, tako i sa stanovišta socijalizacije.

Međunarodna organizacija za migracije (IOM) je u periodu od januara do oktobra 2024. godine realizovala sljedeće aktivnosti:

- finansijskom podrškom IOM-a za tri ukrajinska centra u Baru, Budvi i Herceg Novom direktno je unaprijeđeno pružanje ključnih usluga ranjivim ukrajinskim grupama u Crnoj Gori. Pokrivanjem troškova zakupa i finansiranjem honorara za rad tri administratorke, IOM je osigurao da ovi centri ostanu operativni, nudeći neophodnu pomoć i podršku onima kojima je potrebna. Kao rezultat, centri su efikasno pružali konsultacije koje pomažu licima iz Ukrajine pod privremenom zaštitom da se prilagode životu u Crnoj Gori, omogućavajući koordinaciju sa ključnim organizacijama poput Ambasade Ukrajine, NF „Građanska alijansa“, Crvenog krsta i drugih. Ova podrška omogućila je bolji pristup humanitarnoj pomoći, uključujući distribuciju osnovnih potrepština poput odeće, hrane i higijenskih proizvoda, čime je unapređeno blagostanje korisnika. Ovi centri igraju ključnu ulogu u obezbjeđivanju blagostanja, integracije i podrške ukrajinskim zajednicama u Crnoj Gori u bliskoj saradnji sa Ambasadom Ukrajine u Crnoj Gori.

- štampa i obezbjeđivanje flajera na ukrajinskom jeziku sa važnim informacijama kako prepoznati KD trgovina ljudima, jer je ovo ključno za prevenciju da ove ranjive grupe postanu žrtve trgovine ljudima. Flajeri sadrže informacije o besplatnoj pravnoj pomoći, indikatorima za prepoznavanje KD trgovina ljudima, kao i broju telefona na koji se ovo KD može prijaviti. Flajeri su pripremljeni u saradnji sa Ministarstvom unutrašnjih poslova - Odjeljenjem za borbu protiv trgovine ljudima, Vrhovnim sudom i Savjetom Evrope. Distribuirani su, kako zvaničnim institucijama, tako i ukrajinskim centrima i Ambasadi Ukrajine.

Realizacija ovih aktivnosti odražavaju posvećenost IOM-a jačanju otpornosti, podrške zajednici i održavanju ključnih usluga za one kojima je potrebna pomoć.

Kabinet ministra unutrašnjih poslova je, u periodu od 29. jula do 31. oktobra 2024. godine, sačinio 14 saopštenja za javnost koja tretiraju privremenu zaštitu i sadrže podatke Sektora granične policije i Direktorata za upravne poslove, državljanstvo i strance - Odsjek za integraciju stranaca sa odobrenom međunarodnom zaštitom.

Podaci se iz navedenih organizacionih jedinica dostavljaju se predstavnici Kabineta ministra unutrašnjih poslova u Koordinacionom tijelu, svakog ponedjeljka, te se nakon objedinjavanja i obrade objavljuju na zvaničnoj internet stranici Ministarstva unutrašnjih poslova, na

podstranici kreiranoj za potrebe Koordinacionog tijela (<https://www.gov.me/mup/crna-gora-za-ukrajinu>).

Saopštenje sadrži podatke o broju državljana Ukrajine koji su ušli u Crnu Goru i izašli iz Crne Gore na sedmičnom nivou, ali i ukupan broj ulazaka/izlazaka od početka ruske agresije na Ukrajinu (24.02.2022.godine). Takođe, sadrži broj podnijetih i odobrenih zahtjeva za odobravanje privremene zaštite od početka primjene Odluke o odbravanju privremene zaštite lica iz Ukrajine (11.03.2022.godine), kao i broj podnijetih i odobrenih zahtjeva na sedmičnom nivou. Podaci su predstavljeni na način da se jasno može identifikovati koliko je ukupno odobreno zahtjeva za pružanje privremene zaštite od marta 2022. godine, koliko je produženo u 2023. i koliko se produžava u 2024. godini. Svi podaci su razvrstani po rodnom kriterijumu.

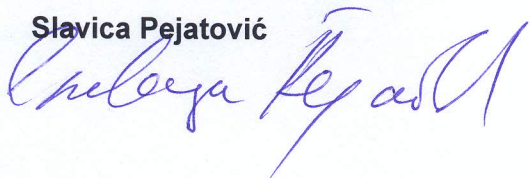
Imajući u vidu da je u izvještajnom periodu donešen Zakon o izmjenama zakona o međunarodnoj i privremenoj zaštiti stranaca, na osnovu kojeg je izmijenjena i Odluka o odobravanju privremene zaštite licima iz Ukrajine, Kabinet ministra unutrašnjih poslova je intenzivno komunicirao sa javnošću, posebno sa licima iz Ukrajine, u odnosu na mogućnost produženja privremene zaštite u skladu sa novom Odlukom.

Osim saopštenja za javnost na sedmičnom nivou, Kabinet ministar je, preko svoje predstavnice u Koordinacionom tijelu, vršio komunikaciju sa medijima u vezi sa privremenom zaštitom lica iz Ukrajine. Tokom izvještajnog perioda mediji su se interesovali za broj stranaca koji borave u Crnoj Gori, po svim osnovama, uključujući i lica iz Ukrajine, a odgovori su im uredno i blagovremeno dostavljani.

Izvještaj sačinila:

Sekretarka Koordinacionog tijela

Slavica Pejatović

Izvještaj odobrio:

GENERALNI DIREKTOR

Predsjednik Koordinacionog tijela

Radovan Popović

